

יבמות כ

ייבם ואח"כ נולד	נולד ואח"כ ייבם	
ר' שמעון מתיר (חולק על חכמים)	ר' שמעון אוסר (כחכמים)	רבי אושעיא
ר' שמעון מתיר (חולק על חכמים)	ר' שמעון אוסר (כחכמים)	רב פפא

שאלה של רב מנשה על טעם של ר' שמעון: יתיב רב מנשה בר זביד קמיה דרב הונא, ויתיב וקאמר: מאי טעמא דר"ש?

קושי על השאלה: מ"ט דר"ש? כדאמר טעמא: הואיל ובא ומצאה בהיתר, ולא עמדה עליו שעה אחת באיסור!

הבנת שאלת רב מנשה שמתייחס לשיטת חכמים ולא ר' שמעון: אלא מאי טעמא דרבנן? תשובה: אמר קרא: **ולקחה לך אימה**, עדיין יבומים הראשונים עליה.

קושי: אלא הא דתנן: **כנסה - הרי היא כאשתו לכל דבר, ואמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד, שמגרשה בגט ומחזירה**; התם נמי לימא: **וימה** - עדיין יבומין הראשונים עליה, ותיבעי חליצה!

תירוץ: שאני התם, דאמר קרא: (דברים כ"ה) **ולקחה לך אימה**, כיון שלקחה - נעשית כאשתו לכל דבר.

קושי: אי הכי, הכא נמי!

תירוץ: הא כתב רחמנא: (דברים כ"ה) **וימה**.

קושי: ומה ראית?

תירוץ: מסתברא, שדי היתירא אהיתירא, ושדי איסורא איסורא.

קושי על הטעם של ר' שמעון: ולר' שמעון, דאמר: הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה עליו שעה אחת באיסור, אלא מעתה, אחותו מאמו שנשאה אחיו מאביו ואחר כך נולד אח ומת, תתיבם, הואיל ובא ומצאה בהיתר!

תירוץ: איסור אחותו להיכן אזל?

קושי: הכא נמי, איסור אחיו שלא היה בעולם להיכן אזל?

תירוץ: האי איסורא דלית ליה היתירא, האי איסורא דאית ליה היתירא.

משנה

כלל אמרו ביבמה: כל שהיא איסור ערוה	איסור מצוה ואיסור קדושה	אחותה שהיא יבמתה
לא חולצת ולא מתייבמת	חולצת ולא מתייבמת	חולצת או מתייבמת

איסור מצוה	איסור קדושה
שניות מדברי סופרים	אלמנה לכ"ג, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, ובת ישראל לנתין וממזר.

שאלה: **כלל** לאתויי מאי?

תשובה: אמר רפרם בר פפא: לאתויי צרת אילונית, וכדרב אסי.

נוסח אחר: שאלה: ואיכא דאמרי: **כל שאיסורה איסור ערוה** הוא דאסירא צרתה, הא לא איסורה איסור ערוה - צרתה לא אסירא, למעוטי מאי?

תשובה: אמר רפרם: למעוטי צרת אילונית, ודלא כרב אסי.

אחותה שהיא יבמתה.

שאלה: אחותה דמאן?

תשובה:

- אילימא דאיסור מצוה, כיון דמדאורייתא רמיא קמיה, פגע באחות זקוקתו!
- אלא אחותה דאיסור ערוה.

לפי ר' יהודה	לפי המשנה	
אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט שאלה: ואמאי קרי ליה איסור מצוה? תשובה: דכתי' <i>אף האבות</i>	שניות מדברי סופרים שאלה: אמאי קרי ליה איסור מצוה? תשובה: אמר אב"י: מצוה לשמוע דברי חכמים.	איסור מצוה
שניות מדברי סופרים שאלה: ואמאי קרי ליה איסור קדושה? תשובה 1: אמר אב"י: כל המקיים דברי חכמים נקרא קדוש. דחייה: א"ל רבא: וכל שאינו מקיים דברי חכמים, קדוש הוא דלא מקרי, רשע נמי לא מיקרי! תשובה 2: אלא אמר רבא: קדש עצמך במותר לך.	אלמנה לכ"ג, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, ובת ישראל לנתיך וממזר. שאלה: ואמאי קרי להו איסור קדושה? תשובה: דכתיב: <i>קדושים יהיו לאלהיהם.</i>	איסור קדושה

אלמנה לכהן גדול.

דיוק מהמשנה: קפסיק ותני לא שנא מן הנשואין ולא שנא מן האירוסין;
קושי:

- בשלמא מן הנשואין - עשה ולא תעשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה,
- אלא מן האירוסין - לא תעשה גרידא הוא, יבא עשה וידחה לא תעשה!
תירוץ 1: אמר רב גידל אמר רב, אמר קרא: (דברים כ"ה) *וצאתה יבמתו הסערה*, שאין ת"ל *יבמתו*, מה תלמוד לומר *יבמתו*? יש לך יבמה אחת שעולה לחליצה ואינה עולה לייבום, ואיזו? זו חייבי לאוין.
קושי 1: ואימא: חייבי כריתות!
תירוץ: אמר קרא: (דברים כ"ה) *אם לא יחפוץ האיש לקחתה*, הא חפץ - מייבם, כל העולה לייבום - עולה לחליצה, וכל שאין עולה לייבום - אינו עולה לחליצה
קושי: אי הכי, חייבי לאוין נמי!
תירוץ: הא רבי רחמנא *יבמתו*.
קושי: ומה ראית?
תירוץ: מסתברא, חייבי לאוין תפסי בהו קדושין, חייבי כריתות לא תפסי בהו קדושין (*לקחת את יבמתו*) - לשון של קידושין).

קושי 2: מתיב רבא: **איסור מצוה ואיסור קדושה, בא עליה או חלץ לה - נפטרה צרתה**; ואי ס"ד חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא, לייבום לא רמיא, כי בא עליה אמאי נפטרה צרתה?

תירוץ: הוא מותיב לה, והוא מפרק לה, לצדדין קתני:

- **בא עליה** - איסור מצוה,
- **חלץ לה** - איסור קדושה.

קושי 3: מתיב רבא: **פצוע דכא וכרות שפכה, סריס אדם והזקן - או חולצין או מייבמין, כיצד? מתו, ולהם אחים ולהם נשים, ועמדו אחין ועשו מאמר בנשותיהן, ונתנו גט וחלצו - מה שעשו עשו, ואם בעלו - קנו; מתו אחים, ועמדו הם ועשו מאמר בנשותיהן, ונתנו גט או שחלצו - מה שעשו עשו, ואם בעלו - קנו, ואסור לקיימן, משום שנאמר: *אף יבא סוֹצָר דכא*; ואי סלקא דעתך, חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא, לייבום לא רמיא, **אם בעלו אמאי קנו?****

תירוץ 2: אלא אמר רבא: אלמנה מן האירוסין נמי עשה ולא תעשה הוא, דכתיב: *יהיו לאלהיהם.*

קושי: **ממזרת ונתינה** מאי איכא למימר?

תירוץ: כתיב: *והתקדשתם.*

דחייה: אי הכי, כל התורה כולה נמי עשה ולא תעשה הוא, דכתיב: *והתקדשתם!*

תירוץ 3: אלא אמר רבא: גזירה אלמנה מן האירוסין אטו אלמנה מן הנשואין.

קושי: **ממזרת ונתינה** מאי איכא למימר?

תירוץ: גזירה במקום מצוה אטו שלא במקום מצוה.

קושי 1: אלא מעתה, אשת אחיו מאביו לא תתייבם, גזירה משום אשת אחיו מאמו!

תירוץ: ייבום בנחלה תלא רחמנא, מידע ידיע.

קושי 2: אשה שאין לה בנים לא תתייבם, גזירה משום אשה שיש לה בנים!

תירוץ: בבנים תלא רחמנא, מידע ידיע.

קושי 3: אשת אחיו שהיה בעולמו לא תתייבם, גזרה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו!

תירוץ: בישיבה תלא רחמנא, מידע ידיע.

קושי 4: כל הנשים לא תתייבמנה, גזרה משום אילונית!

תירוץ: לא שכיחא.

קושי על התירוץ: ממזרת ונתינה נמי לא שכיחא!

תירוץ 5: אלא אמר רבא: גזרה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה.

חיזוק מברייטא: תניא נמי הכי: **אם בעלו - קנו בביאה ראשונה, ואסור לקיימן בביאה שניה.**

דחיית רבא את תירוץו: הדר אמר רבא, ואיתימא רב אשי: לאו מילתא היא דאמרי, דאמר ריש לקיש: כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה, אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב, ואם לאו - יבא עשה וידחה את לא תעשה, הכא נמי אפשר בחליצה, דמקיים עשה ולא תעשה.

קושי על דחייתו: מיתיבי: **ואם בעלו - קנו!** תיובתא.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •